

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2 2/3 galbini mon. sunatória.

Anulu XXXVI.

Se prenumera la postele e. si r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 51.

Brasiovu 13/1 Iuliu

1873.

La fondulu Academiei romane de drepturi.

Cu via bucuria voim a constata, cumca, dupa cum suntem informati din fonte autentice, bravulu proprietariu romanu din Clusiu, Gabrielu Illiesiu a tramesu dilele aceste la locul destinatiunei si a dou'a rata de 500 fl. v. a. in obligatiuni de statu, din sum'a de 1000 fl. oferita in favorea fondului Academiei romane.

In numele maretului scopu intentionatu, venim a exprime susu-laudatului d-nu, multumirile cele mai fratiesci. Se ne erte inse totu-odata a ne exprime modest'a-ne opiniune, cumca memori'a sa le va eternisa cu litere nepieritoare in anale, cartea de auru nationala pentru acestu ofertu, si pentru aceea amu dorit se persevereze pre lenga prim'a destinatiune a capitalului oferitu. Adeveratu, ca lipsele nostre nationali suntu ligionu, si toti, cei favoriti de sorte cu stari materiali mai bune, trebuie se ne sacrificamu denarii nostri spre scopuri comune nationali. Scopurile si indigentiile inse suntu feliurite.

Fondulu Academiei, e dreptu, ca inaintea incetu, der' securu, deca inaintea incetu, caus'a este, — nu lips'a de insufletire si entusiasmu, cum le place unora a dice, ci suntu imgregiurarile cele nefavoritorie nationali, cum si anii cei debili in privinti'a recoltei. Cumca in fi natiunei nostre parte mare, exista o insufletire si zelu laudabilu pentru caus'a intentionata, avemu dovedi invederate pre tote dilele, ca-ci in mai multe parti prin barbati si teneri devotati, s'au arangiatu colecte, contribui, representatiuni teatrale etc. in favorea amentitului scopu. Si cu deosebire generatiunea tenera, viitoriulu nostru nationalu, manifesteaza cu tota ocaziunea mare devotamentu si insufletire pentru caus'a cea sacra, pentru paladiulu culturai nationale recomandatu cu mare staruentia si zelu, de nemuritoriulu apostolu nationalu Sim. Barnuti, acarui unulu dintre invetiaceii sei, furamu si noi.

Dilele aceste avuramu bucuria a pote inregistra intre spriginitorii fundului Academiei si pre d-nii Andreiu Iancu jude reg. si Samsonu Martianu asesore orfanalu, ambii in Deesiu, carii oferira fia-care cate 40 fl. in actiuni. Se traiasca!!!

R.

Brasiovu 12 Iuliu n. 1873.

Lupt'a nationala politica si de autonomia, ce o reaparara fratii nostri Fagarasiani, e o lupta cu caracteru de conscientia de sene si de demnitatea sa; deacea nemica nu ne pote interesa mai multu, de catu decursulu celoru intemperate acolo, caroru le si cedemu primulu locu:

Din districtulu Fagarasiului.

Consiliulu municipale districtuale Fagarasianu se intruni la sientia estra-ordinaria in 7 Iuliu a. c. conchiamata esclusiva in limba maghiara de Boer Kálmán nou denumitulu capitanu supremu, pentru instalarea sa si pentru publicarea ordinatiunei ministeriale referitoare la conclusele acestui municipiu din 8 si 9 Aprilie a. c., cari alarmara intrég'a lume maghiara.

Cá onorabilulu publicu se -si póta castigá una

informatiune esacta si fidela despre celea petrecute cu acést'a ocaziune, e forte oportunu, a se enará din firu in peru intregu decursulu acestei adunari. —

Siedinti'a o deschide vice-capitanulu Codru, fora cá se constateaza membrii, in faci'a unui publicu ascultatoriu, de maghiari din urbea Fagarasiu si alte parti, cari ocupasera sal'a consultariloru in numeru cu multu mai mare, decatu era alu adeveratiloru membri ai consiliului municipale. Dupa deschidere avocatulu Arone Densusianu, in contielegere cu protopopulu Ioane Metianu, vicariulu Micu si chiaru spriginitu de protopopulu Metianu, basatu pre justele motive specificate in protestulu, ce vi se alatura spre publicare, — propune:

„Consiliulu municipale dechiarandu conchiamarea acestei sientie de ilegale, concludu disolverea ei si insarcineaza pre vice-capitanulu se convóce catu mai curundu consiliulu municipale la o alta sientia estra-ordinaria pentru pertractarea totoruru agendeloru intetitorie.“

Bietulu vice-capitanu audiendu propunerea -si perdú tota presentia de presidente si se departa in o casa laterala, unde se afla noulu capitanu supremu, si reintorcundu era, provóca consiliulu municipale se tramita deputatiune dupa noulu capitanu, cea ce inse nu potú obtiene dela consiliu, si astufelu incepú a trage formale de maneci dupa sene pre fiscalulu Romanu si pre notariulu primariu respective pen'a districtului Danielu Gremoiu, strigandu in gur'a mare „aideti dupa capitanulu supremu!“ cea ce si facura.

Dnulu Boer Kálmán, care asemenea, cá si v. capitanulu, fora a dá spre cetire consemnatiunea pentru constatarea membriloru si fora a constitui formale sientia, se rapede cu iutimea fulgerului si dá decretulu de denumire in man'a notariului provocandulu selu cetesca, ér' dupa cetire, desi in sgomote de nemultumire din partea membriloru, incepe a depune si juramentulu.

Aci vediendu membrii o atare procedura si convingunduse, ca noulu capitanu nu cunoasce regulele parlamentarie, -lu intrerumpu si-lu provóca, ca mai antaiu se se constateze sub presidiu legale membrii presenti, si ascultatorii, cari conturbau cu eljen-uri pre vorbitori, se se departeze din sal'a sientiei si se asculte si privesca din incaperile laterali.

Vediendu d. Boer, ca dieu nu a luat-o bene, predá de nou conducerea presidiului vice-capitanului Codru, care pune propunerea susu amentita la desbateru, care sullevanduse de nou de avocatulu Densusianu se apara acumu prin argumente neresturnavere de Teofilu Francu si Ilariu Duvlea.

Inse durere, ca fiscalulu Romanu si vice-capitanulu Codru si acumu cá totu-deauna aflara modulu de a incurca lucrulu si asiá fiscalulu Romanu cu tote, ca dechiaru, ca primesce si consimte cu considerantele propunerei lui Densusianu, totusi in interesulu districtului (ipsisima verba) vai de om! aflandu de oportunu, face urmatorea propunere: cá dupa instalarea capitanului supremu se se inchida acést'a sientia ilegalmente conchiamata si se se conchiamu alta, dupa formele legali.

De sene urmédia, ca parte din membri nu a potutu destenge la momentu deosebirea cea finatiesa printre ronduri in acést'a propunere, ér' amplotiati actuali vediendusi superiorii, cumu staruescu pre lenga ea, asiá de abie apucau sosiroa momen-

tulu spre a poté dá expresiune umilitei loru supunere, de cari suntu petransi.

Si astufeliu supunenduse la votisare se primi propunerea fiscalului Romanu cu 37, contra 31, adeca cu majoritate de 6 voturi; se intielege, ca pentru acestu espediente alu instalarei votara curatu numai amplotiati municipali si membrii aceia, caroru la momentu nu li se parea ca ar' existe óresi-care divergentia intre propunerile amentite.

Capitanulu supremu incantatu fiendu acumu de succursulu celu primi prin propunerea fiscalului Romanu respective a amplotiloru — pentru cá se ne fia vorb'a in taina, d-nialoru si in specialu Codru, Romanu si Gremoiu au conferitu neintreruptu cu d-lu Boer si cu alti maghiari angajanduse fia-care la cate o rola, care se o jóce in diu'a sientiei, totu a conto-romanismului cunoscutu onoratului publicu din cele petrecute si pana acumu de domniile sale in districtulu Fagarasiului. — Asiá depune juramentulu si -si cetesce vorbirea de deschidere respective de introducere.

Dupa acestu exordiu iute si de graba pica cá din nori notariulu primariu séu mai bene disu pen'a districtului Gremoiu si tiene o oratie de beneventare, din acarei predare . . . si sensu i a picatu larv'a, si s'a vediutu lamuritu, ca i s'a fostu datu se o invetie de rostu.

Pana aci asiá der' tote cursera in sensulu conclusului de trista memoria pentru districtu, ér' de aci innainte incepunduse er'a presidiala, luara lucrurile cu totulu o alta facia; pentru ca presidiulu, nerespectandu nece chiaru acestu conclusu, steruiea publicarea ordinatiunei ministeriale despomenita si apoi se ne mane **acasa**.

Protopopulu Ioane Metianu sulevandu conclusulu pretende respectarea lui, in sensulu caruia, adunarea consideranduse de inchisa, nu mai póte pertractá alte agende. —

Presidiulu afirmandu, ca acelu conclusu aducunduse sub presidiulu vice-capitanului nu-lu oblega — (asiá der' si instalarea lui sub presidiulu vice-capitanului e nula) — deci staruesce pre lenga publicarea ordinatiunei si interdica orice discussiune.

Advoc. Densusianu, Duvlea si Teofilu Francu saru intru apararea conclusului si pretendu respectarea lui, aratandu fia-care la rondulu seu, ca chiaru deca s'ar' continua sientia, totusi ordinulu ministeriale nu póte veni inca pre tapetu, de óra-ce au sei premérge alte cestiuni referitóre la denumirea si introducerea capitanului supremu, ca-ci oratia lui Gremoiu e officiosa si contra consentimentului consiliului municipale si asiá nece nu se póte considerá, cá respunsu la cestiunile acumu amentite.

Tote acestea indiesiertu, pentru ca presidiulu interdica si intrerumpea incontinu pre vorbitori si nu avea habaru de conclusulu adusu in urm'a propunerei fiscalului, care inca acumu sub masca face pre aparatoriulu acelu conclusu, — pentruca ce se vedi, atunci se ivesce pre bina alu 3-lea rolante adeca fratele seu de cruce vice-capitanulu Codru si-lu combate pretindendu publicarea ordinului ministeriale si numai dupa aceea se se inchida sientia.

Eca déra incurcatorii si incurcatur'a, care parli amaru pe aci membri, cari se incrediura loru cu destula usiurintia, si care acumu se desteptara a trei'a di dupa scripturi.

Standu lucrulu astufeliu, ce mai era de fa-

cutu? Nemica, decatu, ca 17 membri din numerulu totale de 68, cati erau presenti cu ampoiati cu totu, se vediura necessitati intre atari impregiurari de fortia a inainta protestulu susu amentitu, dupa care apoi parasira sal'a siedintiei, remanendu acolo numai ampoiati preste totu vreo 18, in a caroru frunte stetea propunetorii conclusului Romanu *), Codru, cari ce voru fi ispravitu? ei voru sci.

Nemica dera mai probatu, de catu, ca incurcuraturile, care suntu la ordinea dilei in acestu districtu, provocate de vreo cativa ani incóce, se tragu totu dela unii domni, cari pare ca anume suntu sustienuti, ca se ne faca totu cramptie; pentru ca de candu avemu — onóre — de ai cunósce pururea ii amu vediutu in fruntea acelor'a, cari cu tóte ocasiunile, pre tóte calile, cu tóte midiulócele cauta umilirea si surparea acestui districtu romanescu. —

Le poftimu se le fia de bene si se nu cugete, ca va merge totu asia. „Dabit deus his quoque finem.“

Publicamu si intregulu conclusu respectivu alu maioritatii municipale cá

Copla Onorabilelui officiu notariale municipale alu districtului Fagaresiu!

„Consiliulu municipale intrunitu in siedinti'a de adi in numerulu constatatu de 68 membrii votanti:

Considerandu, ca limb'a officiosa in acestu municipiu romanescu este cea romana;

Considerandu. ca in sensulu § 6 alu leg. de nationalitati, funtiunarii municipali in comericiulu officiosu pre teritoriulu municipiului si in speciale cu adunările au se se servésca de limb'a acestor'a;

Considerandu, ca literile, prin cari s'a convocatulu consiliulu municipale la acésta siedintia s'au redactatu in limb'a maghiara necunoscuta membriloru consiliului municipale; din care cauza multi membrii au remis literile convocatorie si nu s'au presintatu;

Avendu in vedere, ca prin acest'a procedere nu numai s'a desconsideratu legea, dér' totu odata s'a ignoratu si vatamatu dreptulu celu mai scumpu alu acestui municipiu, a adusu urmatoriulu:

CONCLUSU

„cá dupa instalarea capitanului supremu se se inchida acésta siedintia ilegalmente conchiamata si se se conchiamé alta siedintia estraordinaria pentru resolvirea tuturoru agendeloru intetitoria.“

De órace inse dupa instalare, d. capitanu supremu Coloman Boer totusi a voitu a continuá siedinti'a contra conclusului de susu si a protestarei consiliului municipale:

Astufeliu consiliulu municipale dechiarandu, ca nu se póte demite la vre-o pertractare ulterioare pana nu se va satisfacé conclusului de susu; si in sensulu acestui conclusu, privindu acésta siedintia de inchisa, **protestélla solemnú si energicu** contra tuturoru affaceriloru si consecintieloru, ce s'ar' trage din pertractarea ulterioare facuta de noi fara de noi si cá maioritate, cu 47 voturi subscrisa in acestu protestu, parasindu siedinti'a, nu recunósce processulu verbale ce póte s'ar' fi luat dupa departarea acestei maioritati.

Cerenduse accluderea acestui protestu la actele siedintiei de adi spre innaintare la locurile mai innalte; —

cu predarea lui se insarcina d-lu vicariu Alesandru Micu si adv. Arone Densusianu.

Fagaresiu in 7 Iuliu 1873.

George Comanicu m. p., parochu si membru comisiunei. Nicolae Dobrinu m. p. Vasilie Borzea m. p. Andreiu Badesiu m. p. Ioane Cuciu m. p. Georgiu Comanicu m. p. Iacobu Oana m. p. Ni-

*) Déca d-ta d-le Romanu ai facutu sinceru din propria-ti convingere acea propunere, care s'a redicatu la conclusu, pentru ce nu ai parasitu siedinti'a, séu cá fiscalu celu pucinu se fi protestatu contra calcarii lui? se vede dér', ca d-ta cu intentiune iai dusu pre ghiatia pre ómenii, carii se in-credu in d-ta.

colae Szaszebesi m. p. Ioan Stoic'a m. p. Ioane Marcu m. p. Nicolae Ratiu m. p. Romann Dimboiu m. p. Petru Socol m. p. Naftanaila Raduletiiu m. p. Ioane Hasiu m. p. Ioane Mardanu m. p. Simionu Komsiualea m. p. Vlase Popp m. p. Tamasiu Gabor m. p. Ioane Metianu m. p. Ioane Siandru m. p. George Zacharie m. p. Iacobu Moga m. p. Aronu Mogosiu m. p. Iosifu Oprisiu m. p. Andreiu Bica m. p. Leontie Puscariu m. p. Daniele Sierbanu m. p. Georgiu Poparadu m. p. George Popa m. p. Damaschinu Balescu m. p. George Oprisiu m. p. Hilarie Boeriu m. p. Michael Schneider m. p. Iosifu Stoic'a m. p. Georgiu Stoic'a m. p. George Szillia m. p. I. C. Marginenu m. p. I. Ratiu m. p. Nicolae Halmagyi m. p. George Codru m. p. Ioane Borzia m. p. Filimonu Caba m. p. Arone Densusianu m. p. Ilarie Duvlea m. p. Teofilu Francu m. p. Alesandru Micu m. p.“

Conformu cu originalulu asternutu astadi. — Fagaresiu in 8 Iuliu 1873.

Officiulu notariale municipale

(L. S.) Gremoiu m. p. not. primariu.

Pest'a 3 Iuliu 1873.

Dupa rugarea si resp. cererea nostra din nr. 38 alu „Gazettei“, amu acceptatu, ca „Blasiulu“ va vorbi si ni va da desluciri detaiate despre starea fundatiunei „Siolutiane“; in locu de respunsulu „Blasiului“ vine inse unu „X“ si in nr. 47 alu „Gazettei“ cautandu nodu in papura se incéca a rectificá nesce neesactitati (pretinse) ce ar' fi comisus correspondintele „Gazettei“ din nr. 38 (nu 33 cumu scrie „X“).

Serie adeca, ca „mai tóte fundurile si fundatiunile se administréza prin capitularii metropolitani desemnati prin consistoriu, inse nu prin capitalu“, care ar' fi anteia neesactitate! Ne spune apoi „X“ ca atatu dupa prax'a de pana aci, catu si dupa statutele capitulului metropolit. impartirea fundurilor si fundatiunilor, cari prin care canonicu se fia administrate, se face in sesiunile consistoriali“ si apoi adauge, ca „asié se administréza pana adi si fundatiunea Siolutiana prin capitulari (cate prin unu canonicu) nu prin capitulu; deci si respundietatea pentru administratiune nu cade asupra capitulului ci asupra capitulariloru administratori si asupra consistoriului desemnatoriu“ —

Amu se premitu, ca eu in nr. 38 alu „Gazettei“ nu amu vorbitu de alte fonduri, ci singuru numai despre „fundatiunea Siolutiana.“ prin urmare invinovatirea cu neesactitate in catu acést'a ar' privi cele-lalte fonduri nu are neci unu temeiu. Ceea ce privesece inse „fundatiunea Siolutiana“ despre care a tractatu finea articlului din nr. 38 alu „Gazettei“ trebue se-i spunu Domnului X., ca tare se insiéla déca crede ca eu amu commissu neesactitate“ Din contra prin descoperirea sa a documentatu, ca capitululu metropol. committe nu neesactitate ci irregularitate séu inconvenientia, ori cumu i-asiiu mai dice, ca in locu se administre fundatiunea mentiunata densulu (capitululu) cu Metropolitulu, dupa cumu ceru „fundatiunile Siolutiane“, permite „Metropolitulu cu capitululu“ cá in contra tienorei fundatiuniloru se se administre fundatiunea Siolutiana prin capitulari singuratici desemnati prin consistoriu!!

Dá eu cunoscu diferinti'a intre capitulu si consistoriu, si chiaru pentru acea mi ieau voie a intrebá pe D. „X“, ca ce cauta consistoriulu la fundatiunea Siolutiana?! Mi ieau voie a intrebá pre P. S. Metropolitulu si ven. capitulu: cumu potu justificá Domnii capitulari una nerespectare cá acést'a a voientiei fundatorelui? Fundatorele concrede administrarea fundatiunei sale Metropolitului si capitulului, adhibitis semper in consilium etiam e laicis viris etc., cumu potu concede Domnii mandataru fundat. a se administrá fundatiunea prin unu singuru capitulariu si si acést'a desemnatu nu prin Metropolitulu cu capitululu ci prin consistoriu?! Vedi Dle „X“ ast'a insemnéza a fi neesactu.

Eu amu presupussu, ca voiea fundatorelui se respectéza baremu intr'atat'a, ca fundatiunea se administra prin Metropolitulu si capitulu, Dta vini si ne spuni, ca nu e asia, ci ca administrati'a se face prin unu capitulariu desemnatu de consis-

toriu si ca respundietatea déra cade pe cesti din urma, nu pre capitulu!

Multe asiú poté reflectá la aceste descoperiri sincere — déra me voiu restringe numai la atat'a, cá se-ti aretu Dle „X“, ca chiaru si credulitateá mea si fiduti'a in loialitatea capitulului Metropolit. „ca adeca acel'a respecta in catuva voientia fundatorelui“, chiaru si acést'a fiduti'a totu nu m'a sedussu a comitte neesactitatea care mi o imputi! pentru ca déca vei cautá bine la imputarea ce se face in correspondinti'a din nr. 38 alu „Gazettei“, apoi vei afla ca pondulu motiunei mele nu este pusu pre impregiurarea, ca fundatiunea se administra prin Metropolitulu si capitulu, ci ca se administra exclusivu, fara „adhibitis laicis viris“ si ca nu se incennosciintéza clerulu despre starea ei“ — si aceste asertiuni nu le tragi neci Dta la indoiéla!!

Bá dá! erá se committu una neesactitate, mai pre romania, se scriu unu neadeveru.

Scrii ca amu commissu o neesactitate si mai mare, candu amu scrissu ca neci una-data nu s'au „chiamatu si mireni la consiliu“ Déca asiú avé se alegezu aci intr'unu processu, apoi asiú poté dice, ca si aci nu amu commissu neci o neesactitate, pentru ca atunci candu odata (totusi) s'au chiamatu si mireni la consiliu, adeca acumu 5 ani, nu se tractá despre administrare in intielesu strinsu alu fundatiunei, si prin urmare, ca conferirea stipendialoru, purtarea proceselor, pactarile, cu eredi leg. ai fundatorelui tóte dupa Nov. 1868 etc. s'au intreprinsu fara chiamarea mireniloru in consiliu! — dér' nu voiu se fiu rabulistu, concedu ca odata, di odata in cursu de siese ani s'au chiamatu si mireni in consiliu! déra intrebú, ca prin acést'a odata a satisfacutu P. S. Metropolitulu si vener. capitulu voientiei fundatorelui: adhibitis semper viris laicis!? Dóra nu vei dice Dle „X“, ca din Novembre 1868 neci ca s'au mai potutu chiamá si laici in consiliu, pentru ca Metropolitulu cu capitululu nu a tienutu atare consiliu, ci a lasatu se administre si se dispuna dupa placulu si preceperea sa administratorulu capitulariu desemnatu de consistoriu?! Din rectificările Dtae ar' poté, ba ar' trebui se deduca omulu astufeliu de inconvenientii, speru inse ca asia ceva nu s'a intemplat, ci, ca Metropolitulu cu capitululu au cugetatu, ca pentru laici au fostu destulu ai chiama odata; noi inse suntemu de alta parere.

Dlu „X“ in penultim'a alinea a rectificariloru sale -si arata ingrigirea, ca (facie cu cele rectificate de densulu) cumu va pote justificá correspondintele din nr. 38 alu „Gazettei“ vorbele sale: „cumu potu justificá Domnii capitulari o nerespectare a voientiei testatorelui atatu de evidente“?

Nu fi ingrigeatu Dle „X“, ca nu me temu de judecata, de si nu me voiu folosi de unu defensoru, cumu se vede a se fi folositu ven. capitulu Metropolit., ci me voiu incercá a me scóte singuru din pleplecsitatea in care m'ai cufundatu!

Anteiu sumu convinsu, ca Dta, — déca esti omu dreptu si nepreocupatu, ca trebue se presupunu ca altufeliu neci ca m'asiú fi dimisu in vorba cu Dta — vei concede singuru, ca prin acea, ca in cursu mai de 6 ani s'au chiamatu si laici odata la consiliu, inca nu s'a facutu destulu voientiei testatorelui, care pretinde „semper“ adhibitis laicis etc. —

A dóna pentru acést'a nerespectare a voientiei fundatorelui credu ca au se se justifice „Domnii capitulari.“ Eu nu amu disu numai capitularii — precumu inclávéza „X“ in penultim'a alinea a rectificatiunei sale; ci amu voitu a sci, cumu voru justificá capitularii; ca afara de capitulari, mai este cineva care inca va trebui se se justifice, acea o amu sciutu; déra pentru ca afara de capitulu mai este cineva — acea nu-i mantuie pre capitulari de respundietate, — nu, cu atatu mai pucinu nu, cu catu ei prea bine sciú, ce contienu literile fundatiunali, prin urmare déca nu s'au observatu acele din partea Metropolitului, — densii trebuea se decline dela sine orce ingerintia in administrarea fundatiunei fara conlucarea laiciloru! atunci Metropolitulu ar' fi fostu constrinsu a respectá voi'a fundatorelui! Capitularii déra remanu respundietori, déca ei fara concursulu mireniloru au dispusu despre averea fundatiunale! Trebue inse se adangu, ca eu candu amu scrisu acele siruri sub „capitulari“ amu intielesu pre toti acei Domni din statulu eclesiasticu, carora li s'a impusu séu concrediutu administrarea fundatiunei Siolutiane adhibitis semper laicis; si au lucratu semper fara laici!

Séu crede dóra Dlu „X“ seriosu, ca prin acea, ca fundatiunea Siolutiana pre temeulu praxei de

pana aci (pana aci, dér' de candu Dle „X“?) si a statului capit. Metrop. din 1-a Ian. 1873 se administrea prin cate unu capitulariu desemnatu de consistoriu, s'au mantuitu Metropolitulu si capitululu de respundietate? Ast'a nu se póte!

Dupa tienorulu fundatiunalelor „consistoriu“ nu are de a se amestecá in administrarea fundatiunei Siolutiane, prin urmare neci in desemnarea capitulariului administratoru; Cine l'a impoteritu pre consistoriu a se mestecá in acele trebi? Numai Metropolitulu si capitululu „adhibitio viris laicis“ ar' fi potutu (dóra) se de altuia astufeliu de mandatu — ei dér' si atunci: quod quis per alium facit etc. — noi nu scinu se se fi investitu consistoriu cu o atare pleniputintia — cu atatu mai pucinu pricepem cumu se póte increde administrarea unei fundatiuni inca neregulate unui singuru capitulariu, candu acea administrare e concediata prin fundatore unei corporatiuni numeroase! Pre acelu capitulariu -lu va poté trage la respundere acel'a, care l'a desemnatu, ér' Inspec-tiunea Suprema, prevediuta in § 1 alu fundatiunali-loru, si clerulu, va trage la dare de séma pre aceia, cari au administratu fundatiunea, fara adhibitio semper laicis viris etc. — si cari singuri suntu indatoriti prin § 1 din fundatiunale a respunde!

Eu inse n'amu fostu restrinsu a cere numai desluciri despre starea fundatiunei memorate, si la acést'a credu ca e indreptatitu ori si care membru alu familiei celei numeroase, pentru care s'a intemeiatu acea fundatiune, cá nu mane poimane se ne desceptamu cu o — dauna mare! —

In fine; Dle „X“ -ti credu, ca nu ai vrutu neci se escuzi neci acuza pre cineva, trebue inse se-ti spunu, ca Dta mai multu si mai aspru ai accusatu pre „capitulariu“ decatu eu; eu li-amu imputatu, ca nu chiama in consiliu viros laicos, éra Dta ni spuni, ca ei neci ca tienu consiliu, ci densii au concediutu administrarea „fundatiunei Siolutiane“ (asia precumu si tóte cele-lalte fonduri si fundatiuni) singuraticiloru capitulari, desemnati prin consistoriu!

Te rogamu, se aibi bunatate a te exprime mai chiaru séu a rectificá — ca altufeliu vomu fi necesitati cu mai mare intetire a cere desluciri nu numai in privinti'a fundatiunei Siolutiane ci si in privinti'a celoru-lalte fonduri si fundatiuni — si in nerespectarea cererei nóstre a ne ingriji de alta cale spre ajungerea scopului nostru. La revedere!

†

Printulu CAROLU de Romani'a

Sub acestu titlu „Le journal de Rome“ publica unu articulu fórtu importantu, care ne arata cu degetulu situatiunea de facia.

Elu cuprinde dupa „C. d. I.“ aceste:

„Mai multe diaria din Austro-Ungari'a si din Occidentu, punendu in circulatiune sgomotulu unei abdicari imininte a principelui Romaniei, pressa din Bucuresci ei dete odata o desmintire si pentru ca se vorbise de presiunea esercitata din Berlinu, pentru a obtiené acestu resultatu, cu scopu de a inlesni o combinatiune teritoriala intervenita intre curtile Prusiei, Rusiei si Austriei, „Correspondinti'a provinciala“ care este organulu lui Bismark a venitu se intarésca desmintirea data de press'a romana.

Déca ne aducemu aminte cum presenti'a principiloru Germaniei dela Augustu de Saxoni'a pe tronulu Poloniei, departe de a preserva acést'a nenorocita tíera, nu facu decatu a oferi Germaniei si mai cu séma Prusiei unu midiulocu de amestecu in affacerile ei, apoi unu pretextu de intielegere cu vecinii pentru a o impartii intre ei, potemu a nu fi linistiti a privi asupr'a sórtei Romaniei prin presenti'a unui Hohenzollern pe tronulu Romanu. Si de óra-ce mai multu de catu odata Austri'a a facutu se se véda poftele sale in privinti'a celu puciuu a uneia din cele dóue Principate, ale caror'a unire constitué Romani'a, si ca Russi'a n'a disimulatu nici odata, ca anexarea amandoror'a intra in planulu ei, resulta de aici, ca ide'a unei impartiri a Principatelor Dunarene intre aceste dóue mari poteri s'a agitat adese ori, déca nu in convorbirile diplomatice, celu pucinu in organele care au sarcina de a innaltia balónele de incercare ale cancellariloru.

Se cuvine a observá, ca deja acele dóue poteri au teritorii romane. Astfeliu Austri'a sia ad-

judecatu Bucovin'a la finele secolului din urma si Ungari'a a voitu se -si incorporeze principatulu Transilvaniei; catu despre Russia, ea si-a atribuitu in 1821 Basarabi'a din care n'a restituitu decatu o mica parte, candu cu pacea dela 1856.

Austro-Ungari'a, se pretinde, ca nu ar' repudia de a -si anexa Valachi'a, chiaru cu fortia, pe candu Russi'a s'ar' multiumi, a luá asta data numai Moldov'a, ceea ce fora indoiéla n'ar' idestulá lungu timpu pof'ta sa de cuceriri, dér' ar' avé totusi preciosulu folosu a pune fruntariile sale pe Dunare.

Prusi'a se dice, prea departata de gurile Dunarei pentru a primi in acést'a tíera vre-o parte teritoriala, ar' gasi in alta parte o compensatiune indestulitóre, pe care acuma cá in secolulu trecut, cei doi aliati nu -i ar' contestá.

Nu negamu, ca politic'a celoru trei curti ale santei aliantie este inspirata de unu spiritu de dominatiune. Totusi Prusi'a, acuma candu regele ei este imperatore alu Germaniei, póte se nu aiba atata indulgentia catra Rusi'a, precum candu regele ei n'a fostu decatu unu simplu Electoru alu imperiului germanu.

Romani au gasitu in principele Carolu, unu principe de o inalta moralitate, de intentiuni drepte si care n'a negliatu nimicu pentru a se indentificá pe catu mai bine cu tíer'a care l'a adoptatu si alesu. Acést'a uu va se dica ca i-a satisfacutu pe deplinu. Acést'a tíera, a careia populatiune este in mare parte esclinta, se agita de secolu prin celu mai deplorabilu spiritu de partidu. In impregiurari mari anim'a cea buna triumféza si determina o unanimitate supriindiatóre, inse in viati'a politica de tóte dilele, pasiunea absorbéza puterile cele vii ale natiunii.

S'a observatu ca dominatiunea principiloru in Romani'a n'au intrecutu siepte ani; s'ar' dice ca acestu numeru de siepte este acolo etatea climaterica a principatului. Si caus'a principala a acesti'a este ca, candu fia-care partidu a ajunsu dupa olalta la putere séu a perduu definitivu speranti'a de a ajunge la ea, tóte se coalisa pentru o schimbare de guvern.

Principele Carolu este in alu sieptelea anu alu stapanirei sale. Primulu seu gandu a fostu de a descoperi unu omu de statu, care l'ar' potea mantine mereu, cá primu ministru, precumu a facutu'o regele Wilhelm de Prusi'a, cu atatu norocu pentru glori'a si puterea sa, in persoana principelui de Bismark. A cui e vin'a déca acést'a intentiune nu s'arealisatu? Principele Carolu incerca, inse spiritulu de partidu nu a primit'o. Nici barbatii politici de diverse nuancie nu s'au potutu afla in acelasi cabinetu fara a cauta se se esclude unulu pe altulu; nici vre unulu din ei n'a avutu unu prestigiu suficientu spre a impune altora diferentia.

— Nu ve poteti inchipui, dice intr'o di principele Carolu unui strainu pe care-lu onora cu órecare incredere, catu necazu amu a gasi adevेरulu intre atatea persoane politice care se succedu in Palatu, acusandu-se una pe alta.

Una din cele mai mari dificultati de a governa in Romani'a, provine din aplicarea ce au partidele a se coalisa afara de orce principiu.

Totusi mari si folositoare reforme s'au facutu. Drumurile de feru s'au construitu si armat'a se organizéza. De n'ar' fi fostu persecutiunea israelita, cá se arunce asupr'a Romaniei o umbra defavorabila, dér' care nu se póte pedreptu imputa principelui Carolu, ne-amu potea numai bucura de progresulu implinitu din tempulu unirei.

Vomu spune alta data ceea ce tíer'a datoreaza activitati principelui séu si spiritului patruzetoru alu locuitoriloru sei.

Astadi ne vomu margini numai la unu consiliu intreitu, ce le adreséza Romaniloru o anima latina ce-i cunoasce si-i iubesc:

Se nu-si pue increderea loru in desacordulu puteriloru, ci in propri'a loru concordia;

Se caute aperarea natiunei loru in desvoltarea tuturor energiloru si in egalitatea tuturor ace-

loru care suntu nascuti pe acelasi pamentu, ori care ar' fi cultulu loru;

Se profite de esemplulu Spaniei care, separandu-se in tempu inoportunu de Amedeu de Savoia. a cadiutu in anarhia.

Diurnalele franceze au luat cu mare satisfactiune notitia de-o cuventare a deputatului din Schleswig d. dr. Kryger tienuta in camer'a prusiana, care este unu protestu in contra procederei violente a guvernului prusianu facia cu acea sermana provincia nordica. Schleswigulu e declarat prusianu, cu tóte ca nu simte fericirea cu puterea impusa si cu tóte ca acést'a este in contra unui articulu formalu alu unui tratatu de pace subsemnatu de catra Prusia. Protestatiunea d. Kryger, dicu francesii au fostu facuta si pentru Alsati'a si Lotaringi'a, anecuate imperiului germanu cá si Schleswigulu in virtutea dreptului celui mai tare. Prusacii incepura a ride de espunerile d. Kryger, acest'a inse le dise: „Rideti domniloru, inse dreptulu unui poporu este unu lucru fórtu seriosu; ve rogu multu de alu respectá si de-a nu incorporá o populatiune, care inca nu a avutu ocaziunea de a se pronuntia asupra intrarei sale in Confederatiune.“

Aceste suntu titinele situatiunei.

Protocolulu

siedintiei II. din 2 Iuniu a congressului archidiececanu gr. c. alu Albei-Iulie si Fagarasiului, convocatu pre 1 Iuniu 1873 in trebile scolare archidiececane (Capetu).

10. Presidiulu pune pre més'a congressului actele congresselor districtuali tienute in caus'a scolaria si unu proiectu de regulamentu pentru organizarea scóleloru nóstre, opinandu, cá se se esmita dóue comisiuni, cari se censuredie actele cá si regulamentulu; ér' numerulu membriloru esmitendi se fia asiá de mare, catu cerendu cumva lip-s'a si natur'a obiectelor, comisiunile se se póta impartii in subcomisiuni.

La discussiunea, ce se incinge in urmarea acesteia, d. canonicu C. Papfalvi suleva cestiunea: cá deórace in cerculariulu convocatoriu capitulu metrop. n'a fostu provocatu se -si aléga la acestu congressu representantii prescripsi prin sinodulu archidiec. din 1869, póte voru luá parte dd. canonici la lucrarile acelor comisiuni cá si preste totu la ale congressului? D. prof. I. M. Moldovanu luandu cuventulu, afla, ca acestu congressu nu stá pre bazea legeri elect. votate in sinodulu archidiec. din 1869, pentru ca nu suntu alesi de acei ce ar' trebui se fia, precumu representantii capitulu metrop., alu corpului profes. gimn. si alu monastirei din Blasiu; altii suntu, cari n'ar' fi trebuitu alesi, precumu representantii corp. prof. dela preparandi'a si normele din Blasiu; repres. acestui congr. s'au alesi mai incolo nu de catra comunele beser., ci de catra senatele scol., si alocurea prin alegeri directe, alocure prin alegeri indirecte; afóra de acea preutii alesera pre secolari si vice-versa, contr'a prescriptelor legeri din 1869; urmédia dér', ca n'avemu incatru, ci trebue se ne punemu simpleminte pre bazea cerculariului; ér' Exc. Sa póte tramite dd. canonici in comisiuni in calitate de consiliari ai sei si de representantii ai guvernului archidiececanu, spre a dá deslusirile cerende. — Ios. Crisianu propune a trece la ordinea dilei. —

Dupa ce acést'a propunere o partinescu Ios. Popu, Nic. Solomonu, Ar. Densusianu si altii, presidiulu punendu la votu trecerea la ordinea dilei, congressulu o primesce cu mare maioritate.

11. Reasumendu-se obiectulu in privinti'a numerului membriloru alegundi in cele dóue comisiuni se nu sté cate din 17 si 18 membri, ci pentru usiurarea consultariloru se sté cate din 6 insi. — Ar. Densusianu asijdere nu e pentru comisiuni prea mari; afóra de acea tiene, ca prin impartirea proiectului la subcomisiuni s'ar' elude cunóscerea totului si nu s'ar' poté pertractá si asiediá intr'unu intregu sistematicu; deci acest'a se-lu ié sub censura una singura comisiune, carea se se compuna celu multu din 9 membri. Totu-odata róga pre

Exc. Sa, cá dupa ce congressulu se va fi invoitu in privinti'a numerului membrilor din comisiuni, se binevoiesca a suspende pe catuva tempu siedinti'a, pentru cá membrii congressului se se póta contielege in privinti'a celor alegundi.

Congressulu acceptédia, cá comisiunea censuratória de acte se stè din 6 membri, cea pentru proiectulu de regulamentu din 9 membri, dupa care parint. metropolitu suspinde siedinti'a pre catev'a momente.

12. Reasumanduse siedinti'a, Exc. Sa p. metropolitu-presiedinte dupre list'a combinata propune spre alegere, si

congressulu prin aclamatiune alege de membri in comisiunea pentru studiarea proiectului de regulamentu scol. pre dd. Georg. Baritiu, Iosifu Popu, Ar. Densusianu, Bas. Moldovanu, Ios. Crisianu, Petru Solomonu, I. M. Moldovanu, I. V. Rusu, Sim. Balintu; in comisiunea censuratória de actele congresse-loru districtuali: dd. Ios. Hosszu, Augustinu Munteanu, Basiliu Duca, Ioane Porutiu, Alesandru Micu, Gabriele Popu, — ér' Exc. S'a metropolitulu deleaga de consiliari eclesiastici lenga comisiunea de 9 pre parentele canonicu Constantinu Papfalvi.

13. P. metropolitu asterne una suplica inaintata la congressu de mai multi docenti din propopiatulu Clusului, referitória la cestiuu scolariu. din acestu incidentu se suscitá intrebarea, ca óre n'ar' fi de lipsa se se aléga si una comisiune petitiunaria? dupa cateva observari facute din partea presidiului si a membrilor Gr. Silasi, Ioane M. Moldovanu, care din urma propune, cá comisiunea petitiunaria se fia totuodata si pentru motiuni,

congressulu primesce a se alege si una comisiune petitiunaria si pentru motiuni, constatória din 3 membri, si alege intr'ins'a pre: dd. Basiliu Bianu, Mich. Crisianu si Stefanu Cretiu.

14. Cu aceste se inchiaia siedinti'a a dóu'a, ér' in privinti'a celei urmatórie

se statoresce, cá indata ce vre-una comisiune va fi cu elaboratulu seu parata, tienerea siedintiei se se dè de scire prin unu anunciu afigundu pre pórt'a resiedintiei metropolitane.

S'a incheiatu si subscrisu D. c. m. s.

REGULAMENTULU

pentru disciplin'a besericésca in Romani'a, votatu de sinodulu besericeii autocefale ortodoxe romane din Romani'a in sied. sa din 22 Maiu 1873, sanctionatu de Domnitoriu prin decr. din 7 Iuniu 1873, nr. 1183.

(Urmare.)

„CAPITOLULU III.

Despre officiulu divinuu.

Art. 23. Administrarea eparchiala priveghiaza cá officiulu divinuu in besericele de prin monastiri, pe la catedrale, pe la besericele de prin orasie, cari au midiolóce si cleru indestulatoriu, se se faca in tóte dilele regulatu. Er' pe la besericele de pe la sate celu pucinu Sambatele si Duminecile si in tóte serbatorile anuale, de asemenea in santulu si marele postu, septeman'a antaia si cea din urma, precumu si Mercurea si Vinerea.

Art. 24. Officiulu divinuu se seversiesce dupa tipiculu besericeii ortodoxe, in timpulu hotaritu, cu cucernicie si cu linisce, cu citire si cantare intielésa fara grabire si inganáela si fara totu felulu de schimbari si inovatiuni arbitrare.

Art. 25. Totu cu asia luare aminte si esacitate, precumu s'a aretatu in Art. precedentu, trebuie a se seversi de cleru rugaciunile prin cassele enoriasiloru, processunile si tóte orenduelile religióse, publice si private.

Art. 26. Este opritu ori cui, fia clericu, fia mireanu de orce trépta si stare, a turburá buna orenduéla in tempulu lui Dumnedieu, in timpulu santeloru oficiuri a produce scandalu si nelinisce in spiritele crestiniiloru prin convorbire si risa, prin

umblare dela unu locu la altu, prin ocuparea locuriloru destinate numai pentru cleru.

Respectulu cuvenitu casei lui Dumnedieu cere cá crestinii se nu intre in beserica cu bastóne, nici se stè cu capulu acoperitu.

Art. 17. Candu cineva s'ar' purtá in beserica in vre-unu modu necuvinciosu, contra celoru stipulate in Art. precedentu, preutul este datoriu a-i face observatiunea cea spre chiamare la ordinea cuvenita santitátei locului. La casu de neascultare, preutul va cere intervenirea autoritátei civile, care va stabili ordinea in puterea legiloru.

Tóte asemenea casuri se voru aduce la cunoscenti'a episcopului eparchiotu, cá motive spre a dá, la trebuintia, povetiurile séle pastorali catra clerulu si poporulu eparchiei.

Art. 28. Locasiurile Dumnedieesci, cu tóte obiectele ce se cuvintu la officiulu divinuu, precumu: santele vase, antimisulu, icónele, vestimintele, cartile si in genere totu interiorulu besericeii, se se pastredie intru tóta curatieni'a si orandual'a cuvenita santei loru destinatiuni. Protoerii, proestosii de plasi in tóte visitatiunile loru pe la beserici cercetéza despre starea acestoru obiecte. Despre cele ce lipsescu, sfatuesce pre epitropi ale indeplini din veniturile besericesci séu din altele ce anume s'ar' destina de enoriasi spre acestu finitu. La besericele ce se intretinu pe compt'a statului, episcopulu eparchiotu midiuocesce la loculu competentu pentru satisfacerea necessitatiloru loru.

Art. 29. La administrati'a eparchiala, trebuie se fia catagrafi anume aratatóre de tóte obiectele officiului divinuu de pe la besericele de prin eparchia; cu anume aretare de starea loru, atatu pentru mai sigur'a loru pastrare, catu si pentru sciintia. Catagrafiile acestea se verifica la fia-care doi ani, adaugunduse obiectele ce ar' prisosi, si scadienduse cele usate.

Obiectele officiului divinuu se voru dá in pastrarea preutul besericeii. Unde voru fi mai multi preuti, ele se voru incredintiá proestosului.

Art. 30. Se se priveghieze cá la fia-care beserica se se pastreze cu buna cuviintia santele daruri, acele de reserva si santulu miru, fara de impucinare; ca ele se se pastreze in santulu altariu cu cinstea si paza cuviintiósa. Administrati'a eparchiala se ingrigiesce a avea totu dea-un'a santulu miru pentru impartire pe la besericele unde ar' lipsi.

Art. 31. Nu numai besericele cu cele din intrulu loru, dér' si obiectele din afara, p. c. clopotile, chiliile, curtea, cimitirile si monumentele dela morminte, de asemenea se se pastreze in regula, curatienia si respectulu cuvenitu unoru asemenea locuri, neabatute dela destinatiunea loru.

Art. 32. Fia-care beserica, atatu urbana catu si rurale, va avea unu sinodicu (memoriu) in care se voru insemná, sub priveghiare si povatiuirea protoereului, notiunile istorice despre fondarea besericeii, cu aretare de anulu candu s'a fondatu, de numele ctitoriloru si ale bine-facutoriloru precumu si alte impregiurari mai insemnate ale comunei, cari ar' meritá a se pastrá in memori'a urmasiloru, in catu sinodiculu se fia totu-odata si cá una mica cronica a comunei. Extractu de numele critoriloru si alu bine-facutoriloru se va depune la santulu jertfelnicu spre vecinica pomenire la santele rogatiuni. Form'a sinodicului se va dá de autoritátea eparchiala.

Art. 33. Fia-care beserica va avea unu duplu pentru pastrarea cartiloru. Acolo se voru depune pe lenga cartile officiului divinuu catagrafi'a besericeii, sinodiculu, condicile matricale, diurnalulu besericescu, carti de cuvinte si alte carti de sufletu folositóre, ce s'ar' recomandá de autoritátea besericésca.

Art. 34. La tóte obiectele aretate in articolele precedente, protoerii si alti revisori eparchiali intorcu bagari de séma, la visitarile ce suntu datorii a face pe la monastiri si beserici, si a aretá starea loru in reporturile ce facu episcopului eparchiotu. (Va urmá).

Noutati diverse.

„Cor. Sl.“ i se scrie din Paris:

Comitetulu pentru propagatiunea literaturii franceze la slavi si romani a priimitu ofrande numeróse. Onorabilulu directore alu

revistei franceze: „Revue de France“, d. Dumont i-a oferitu unu anu intregu alu revistei constatoriu din 24 fascióre in 8°. D'alta parte unu industriasiu din Parisu d. B. puse la dispositiunea comitetului doispredece ani intregi ai Revistei economistiloru: „Revue des Economistes.“

Totu din „Cor. Sl.“ aflamu ca guvernulu ungurescu a interdisu in gimnasiile serbe ale Ungariei istoria'a d. M. Bosovic si cartea de lectura de M. Novacovic. Acestu din urma domnu Novacovic este astadi ministru alu instructiunii publice in Belgradu. Elu neaperatu ca va fi simtitoriu de courtoisiea guvernului maghiaru.

Convocare

la Blasiu pe **3 Augustu** a. c. st. n. la Adunarea generale a despartimentului cercuale XX alu Asosiatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Din siedinti'a comitetului susu cercuserisului despartimentu tienuta in Blasiu la 5 Iuliu 1873.

Se estradá prin

Dr. Iac. Brendusianu
actuante.

Concursu.

Din partea comuneloru Giula-Varsianu si Pilmare din comitatulu Aradului se escrie concursu pentru unu postu de medicu comunale cu urmatórele conditiuni:

Salariu anuale 800 fl. v. a. mai departe dela tóta visit'a la paciente 20 cr. si pentru totu receptulu edatu de catra medicu la cortelulu seu 10 cr. onorariu.

Mediculu va fi datoriu a -si tiené apoteca manuala si a locuí in comun'a G.-Varsianu de unde va face excursiune de dóue ori la septemana in comun'a vecina cu preiunctura gratuita. —

Doritorii de a ocupá acestu postu, voru avé recursele sale instruite cu documentele necessarii ale adresá pana in 20 Iuliu 1873 la subscris'a antistia comunala. —

In fine se observédia, ca la alegere, acii dd. Doctori de medicina, cari posedu deplina cunoscentia a limbei romane, voru avé preferintia. —

Data in G.-Varsianu 30 Iuniu 1873. —

Mitru Bocsie Simeone P. Desseanu
jude. notariu. 2—3

„ALBINA“ Institutu de creditu si economii in Sibliu.

DD. actionari ai institutului nostru suntu rogati a respunde in 1-a Augustu a. c. rata a VIII cu cate 10 fl. de actiune, conformu convocarii din 1 Iuniu 1872 Nr. 337.

Sibliu, 30 Iuniu 1873.

2—3

Directiunea.

Cursurile

la bursa in 11 Iuliu 1873 stá asia:

	fl.	cr.	v. a.
Galbini imperatesci	—	—	—
Napoleoni	8	88	„
Augsburg	108	75	„
Londonu	111	25	„
Imprumutulu nationalu	73	55	„
Obligatiile metalice vechi de 5%	68	55	„
Obligatiunile rurale ungare	76	50	„

Cu acesta se finesce Sem. I. Respectu, stima si gratia tuturor sprijinitoriloru „Gazetei Tr.“, ro-gandui, cá continuandu se ne intelnimu cu totii in salonulu apararii causelor comunu. Conditiunile pren. se afla in frontariu.

Indreptare. In nr. tr. col. 2 colóna 1, seria 10 cetesce: sum'a — ce o dau; seria 14 cetesce: cá cum contr. n'ar' fi cu valóre.